

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Lublinie

LLU-4100-04-06//2012
P/12/001

Lublin, dnia 5 kwietnia 2012 r.

**Pani
Barbara Kiliszek
Kierownik
Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej
w Kłoczewie**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie przeprowadziła w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Kłoczewie, zwanym dalej „Ośrodkiem” lub „GOPS”, kontrolę działań podejmowanych przez GOPS w 2011 r. w stosunku do dłużników alimentacyjnych zalegających z uiszczaniem należności z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego i zaliczki alimentacyjnej.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawiono w protokole kontroli podpisanym w dniu 22 marca 2012 r. Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Pani Kierownik niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie z zastrzeżeniami objętą kontrolą działalność GOPS.

Pozytywną ocenę uzasadniają działania podejmowane przez GOPS, wspomagające komorników sądowych i przyczyniające się do poprawy skuteczności egzekucji alimentów oraz windykacji należności budżetowych powstałych w wyniku wypłaty świadczeń osobom uprawnionym do alimentów.

Zastrzeżenia NIK związane są ze stwierdzonymi w toku kontroli nieprawidłowościami dotyczącymi:

- opóźnień w wydawaniu decyzji w sprawie zwrotu przez dłużnika alimentacyjnego należności z tytułu otrzymanych przez osobę uprawnioną świadczeń z funduszu alimentacyjnego,
- niedopełnienia (w dwóch przypadkach) obowiązku składania wniosków do prokuratury rejonowej o ściganie dłużnika za przestępstwo określone w art. 209 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny²,
- nieprawidłowej ewidencji upomnień, niezgodnej ze wzorem stanowiącym załącznik nr 3 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 22 listopada 2001 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji³

¹ Dz. U. z 2012 r. poz. 82 ze zm.

² Dz. U. Nr 88, poz. 553 ze zm.

³ Dz. U. Nr 137, poz. 1541 ze zm.

- nierzetelnego sporządzenia kwartalnych sprawozdań z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

1. W GOPS prawidłowo prowadzono ewidencję księgową dotyczącą dłużników alimentacyjnych. Pozwalała ona na identyfikację poszczególnych dłużników i wymiaru przypisanych im należności oraz kwot zaległości z podziałem na podziały klasyfikacji budżetowej, stosownie do załącznika nr 2 i 3 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 5 lipca 2010 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.⁴

Na dzień 31.12.2011 r. ze spłatą należności z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego i zaliczki alimentacyjnej zalegało 31 dłużników, kwota tych zaległości na koniec 2011 r. wynosiła razem z odsetkami 665,2 tys. zł i wzrosła w stosunku do stanu na koniec 2010 r. (557,7 tys. zł) o 107,5 tys. zł. Wzrosła jednak także skuteczność działań egzekucyjnych prowadzonych przez komorników. W 2011 r. odzyskano od dłużników alimentacyjnych 43 tys. zł (7,7% stanu zaległości na koniec 2010 r.) podczas, gdy w 2010 r. odzyskano 32 tys. zł, tj. o 11 tys. zł mniej.

2. Analiza dokumentacji dotyczącej 16 (100%) spraw dłużników alimentacyjnych, dla których Wójt Gminy był organem właściwym dłużnika wykazała, że pracownicy GOPS przeprowadzali wywiady z dłużnikami i odbierali od nich oświadczenia majątkowe. Zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy Ośrodek przekazywał komornikom sądowym informacje zawarte w wywiadach alimentacyjnych i oświadczeniach majątkowych wpływające na skuteczność prowadzonej egzekucji.

W przypadkach, gdy wezwani dłużnicy alimentacyjni nie zgłaszali się na przeprowadzenie wywiadu, GOPS kierował wnioski do Prokuratury Rejonowej o ściganie dłużnika za przestępstwo określone w art. 209 § 1 Kodeksu karnego lub wszczynał postępowanie dotyczące uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych, stosownie do art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów⁵ (dalej: „ustawa”). W dwóch przypadkach Ośrodek nie dopełnił obowiązku wynikającego z przytoczonego przepisu i nie złożył wniosków do Prokuratury Rejonowej.

Zgodnie z art. 6 ustawy GOPS przekazywał informacje organom właściwym wierzyciela oraz komornikom sądowym o podjętych działaniach wobec dłużników alimentacyjnych. W uzasadnionych przypadkach Ośrodek informował powiatowy urząd pracy o potrzebie aktywizacji zawodowej dłużników alimentacyjnych, stosownie do art. 5 ust. 2 pkt 2 ustawy.

Działania Ośrodka wspomagające komorników sądowych podejmowane od początku okresu świadczeniowego 2010/2011 do końca 2011 r. przyczyniły się do wyegzekwowania od siedmiu dłużników alimentacyjnych (spośród 16 zamieszkałych na terenie gminy Kłoczew) łącznie 23,3 tys. zł (bez kwot należnych komornikom sądowym), z czego 14,2 tys. zł przekazano do budżetu państwa. Wyegzekwowana kwota stanowiła 46% kwoty wyegzekwowanej od wszystkich dłużników (tj. zamieszkałych na terenie gminy Kłoczew oraz w innych gminach) w okresie 01.10.2010 r. – 31.12.2011 r.

2.1. Badanie dokumentacji 31 (100 %) dłużników zobowiązanych wobec osób, dla których Wójt Gminy był organem właściwym wierzyciela wykazało, że GOPS dopełnił wprawdzie obowiązku, o którym mowa w art. 27 ust. 2 ustawy i po zakończeniu okresu świadczeniowego 2010/2011 wydał decyzje w sprawie zwrotu przez

⁴ Dz. U. Nr 128 poz. 861 ze zm.

⁵ Dz. U. z 2009 r. Nr 1, poz. 7 ze zm.

dłużnika alimentacyjnego należności z tytułu otrzymanych przez osobę uprawnioną świadczeń z funduszu alimentacyjnego, ale wydano je dopiero w styczniu i lutym 2012 r., tj. od trzech do czterech miesięcy po zakończeniu okresu świadczeniowego. Ustawa w art. 27 ust. 2 nie precyzuje terminu wydania decyzji, a jedynie nakazuje wydanie jej po zakończeniu okresu świadczeniowego, jednak zgodnie z art. 35 § 1 i 3 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁶ (dalej: „Kpa”) sprawy należy załatwiać bez zbędnej zwłoki i nie później niż w ciągu miesiąca.

Po zakończeniu okresu świadczeniowego 2010/2011, do końca 2011 r. Kierownik GOPS, działająca w tym zakresie z upoważnienia Wójta Gminy, nie wydała żadnego upomnienia i tytułu wykonawczego. Przyczyną było późne wystawienie decyzji w sprawie zwrotu przez dłużnika alimentacyjnego należności z tytułu otrzymanych przez osobę uprawnioną świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Upomnienia do dłużników wystawione na podstawie § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z 22 listopada 2001 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, GOPS wysłał dopiero w marcu 2012 r. Ewidencja upomnień prowadzona przez Ośrodek była niezgodna ze wzorem stanowiącym załącznik nr 3 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 22 listopada 2001 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, nie zawierała numeru konta zobowiązanego i kwot należności z podziałem na rodzaj, okres i kwotę należności.

Decyzje administracyjne wydawane w sprawach objętych kontrolą z upoważnienia Wójta Gminy Kłoczew podpisywała Kierownik GOPS. NIK stwierdziła, że w komparcji tych decyzji nie zamieszczano prawidłowego oznaczenia organu administracji publicznej wydającego decyzję, którym jest Wójt Gminy Kłoczew. Zamiast prawidłowego oznaczenia organu wydającego decyzję, wpisywano dane GOPS (jednostka budżetowa Gminy) i/lub wstawiano pieczęć nagłówkową Ośrodka, co naruszało art. 107 § 1 Kpa.

2.2. W ewidencji GOPS figurowało 31 dłużników alimentacyjnych. W stosunku do 28 dłużników trwały postępowania egzekucyjne prowadzone przez komorników sądowych, w trzech przypadkach Ośrodek nie posiadał informacji na ten temat, pomimo iż działając w imieniu wierzycieli miał obowiązek do systematycznej kontroli terminowości zapłaty zobowiązań pieniężnych, wynikający z § 2 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 22 listopada 2001 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Analiza dokumentacji tych trzech dłużników wykazała, że ostatnie czynności dotyczące prowadzonych postępowań egzekucyjnych przez komorników sądowych zanotowano 09.12.2005 r. (w jednym przypadku) i 28.09.2007 r. (w pozostałych dwóch przypadkach). Okres jaki upłynął od ostatnich czynności egzekucyjnych komorników sądowych do końca 2011 r. wyniósł od ponad czterech do sześciu lat. NIK zwraca uwagę, że roszczenia o świadczenia alimentacyjne przedawniają się po trzech latach.

3. Kierownik GOPS działając z upoważnienia Wójta Gminy wydała w 2011 r., na podstawie art. 30 ust. 2 i 3 ustawy, jedną decyzję umarzającą i jedną decyzję rozkładającą na raty należności od dłużników alimentacyjnych z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego osobom uprawnionym. Wymienione decyzje w każdym przypadku były uzasadnione złym stanem zdrowia dłużników i ich niskimi dochodami. Jednemu z dłużników alimentacyjnych została umorzona część należności w kwocie 2,0 tys. zł (łącznie z odsetkami) z tytułu świadczeń przypadających na okres 2008/2009. W drugim przypadku Kierownik Ośrodka rozłożyła dłużnikowi zadłużenie za okres 2009/2010 w wysokości 3,6 tys. zł na 37 rat, biorąc pod uwagę fakt, że dłużnik posiadał już rozłożoną przez Ośrodek należność na raty za wcześniejszy okres świadczeniowy 2008/2009 (1,6 tys. zł) i ze spłat wywiązywał się terminowo.

⁶ Dz. U. z 2000 r. Nr 98 poz. 1071 ze zm.

4. Kierownik GOPS nierzetelnie sporządziła kwartalne sprawozdania z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (wymagane na podstawie rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 września 2008 r. w sprawie sprawozdań z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów⁷). Sprawozdania zawierały m.in. następujące błędy:

- w części G pkt 8 (I, II, III i IV kwartał) źle wpisano liczbę wniosków o zatrzymanie prawa jazdy dłużnika alimentacyjnego - zamiast 2 winno być 1,
- w cz. F pkt 11 (za IV kwartał) błędnie podano liczbę dłużników alimentacyjnych w Gminie Kłoczew - zamiast 16 podano 21,
- w cz. G pkt 3 (za II i IV kwartał) błędnie podano liczbę dłużników alimentacyjnych zobowiązanych do zarejestrowania się w urzędzie pracy jako bezrobotny lub poszukujący pracy - zamiast 3 podano 4.

Sprawozdania przekazywano kwartalnie Wojewodzie Lubelskiemu w formie papierowej i elektronicznej w terminach określonych w przywołanym wcześniej rozporządzeniu.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) wydawanie decyzji w sprawie zwrotu przez dłużnika alimentacyjnego należności z tytułu otrzymanych przez osobę uprawnioną świadczeń z funduszu alimentacyjnego niezwłocznie po zakończeniu okresu świadczeniowego,
- 2) prowadzenie w stosunku do wszystkich dłużników alimentacyjnych działań zmierzających do poprawy egzekucji alimentów i windykacji należności budżetowych, przewidzianych ustawą,
- 3) prawidłowe oznaczanie organu administracji publicznej w wydawanych w GOPS z upoważnienia Wójta Gminy Kłoczew decyzjach,
- 4) zwrócenie się z wnioskiem - na podstawie art. 3 ust. 6 ustawy - do komorników sądowych o informacje dotyczące stanu egzekucji zadłużenia trzech dłużników alimentacyjnych, o których GOPS nie ma takich informacji,
- 5) prawidłowe prowadzenie ewidencji upomnień, zgodnie ze wzorem stanowiącym załącznik nr 3 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 22 listopada 2001 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji,
- 6) rzetelne sporządzanie sprawozdań z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Panią Kierownik, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Pani prawo zgłoszenia na piśmie, do Dyrektora Delegatury NIK w Lublinie, umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

⁷ Dz. U. Nr 173, poz. 1075